

هوشنگ گل‌مکانی؛ منتقد، روزنامه‌نگار، نویسنده و کارگردان فیلم «آهو»:

گرایش مردم به سینمای کمدی اعلام نارضایتی از وضعیت اجتماعی موجود است

علی کلانتری 🔴 «آهو»، اولین ساخته هوشنگ گل‌مکانی، منتقد، روزنامه‌نگار، و سردبیر و مدیر مسئول و صاحب امتیاز ماهنامه «فیلم امروز»، این‌روزها هم‌مان سینماهای کشور است. «آهو» در یک هفته اول اکرانش نتوانسته آن طور که باید و شاید، اقبال مخاطبان را به خود جذب کند و به فروش خوبی دست پیدا کند.یاد اقرار کنیم که مدتی‌ست سینمای ایران دچار مرض کمدی‌سازی شده و تنها فیلم‌های کمدی روی پرده حضور موفقی دارند و همین امر باعث شده فیلم‌های همچون «آهو» در انزوا قرار بگیرند و نتوانند در مقایسه با دیگر فیلم ها به فروش قابل ملاحظه ای دست پیدا کنند.

هوشنگ گل‌مکانی نویسنده و کارگردان فیلم درباره اولین ساخته خود می‌گوید: «از دیدگاه من «آهو» فیلم اجتماعی نیست و حتی به‌سختی می‌توان آن را درام خواند. این یک فیلم عاشقانه با لحنی شاعرانه است، این دو عنوان توصیفی را هم به عنوان ویژگی می‌گویم نه امتیاز. فیلم‌های اجتماعی به مسائل روز جامعه با نگاهی انتقادی می‌پردازند ولی «آهو» در این دسته‌بندی قرار نمی‌گیرد و فیلمی بی‌زمان و بی‌مکان در مورد مسألهٔ ازلی/ابدی بشر، یعنی طلب مهر و جستجوی همیشگی بی‌سرانجام و ناکام انسان برای یافتن عشق است. «آهو» را خودم تا حدودی نزدیک به حال‌وهوای «دنیای تو ساعت چند است؟» و «ماه‌ها عاشق می‌شوند» می‌دانم، گرچه این دومی جنبه‌های اجتماعی هم دارد.»

کارگردان فیلم درباره کم‌شدن اقبال مردم به دیدن فیلم‌های اجتماعی و درام توضیح داد: «وضعیتی که در سال‌های اخیر در جامعه به وجود آمده باعث شده که مردم در زمینهٔ سینما واکنش‌شان را به شکل استقبال از فیلم‌های سبک کمدی نشان دهند. استقبال از فیلم‌های کمدی و بی‌توجهی به فیلم‌های اجتماعی و تلخ، یک نوع واکنش برای ابراز نارضایتی و نشان دادن مخالفت با خوانش‌های رسمی اخلاقی است. به همین دلیل کمدی ها هر چه مبتذل‌تر و حاوی لودگی و عبور از خط قرمزهای رسمی اخلاقی باشند، بیشتر می‌فروشند. البته در سال‌های اخیر فیلم‌های اجتماعی موفقی هم داشته‌ام از جمله فیلم «سه کلم حبیب» سامان سالور که بسیار تلخ است ولی گیشه‌ی موفقی داشت. همچنین فیلم «برادران لیلیا» ساخته سعید روستایی اگرچه اکران سینمایی نداشت ولی به دلیل زاویه‌ی تند انتقادی‌اش، در فضای مجازی به‌شدت از آن استقبال و بسیار بحث‌برانگیز شد. به‌طورکلی گرایش عامه مردم از سمت فیلم‌های واقع‌گرای اجتماعی به سمت فیلم‌های کمدی، عکس‌العمل مردم است نسبت به وضعیت کنونی جامعه و به نوعی اعلام نارضایتی از وضعیت موجود.»

وی گفت: «با اینکه باید گرایش مردم به سینمای کمدی را اعلام نارضایتی از وضعیت اجتماعی موجود بخوانیم ولی دلیل دیگر آن می‌تواند سیاست‌گذاری رسمی و گرایش مورد علاقهٔ مسئولان باشد. به هر حال فیلم‌های کمدی فیلم‌هایی بی‌ضرری هستند که به برخی از نیازهای مردم پاسخ می‌دهند و در نهایت برای مدیران بالادستی مشکلاتی ایجاد نمی‌کنند.»

مدیر مسئول ماهنامه «فیلم امروز» درباره مسائل مالی ساخت این فیلم گفت: «تولید آهو سه سال پیش با انگیزه‌ای کاملا شخصی شروع شد ولی طبعاً نیاز به یک سازوکار حرفه‌ای و رسمی داشت. آقای نوروزیزگی به عنوان تهیه‌کننده لطف کرد و تهیه این فیلم را بر عهده گرفت و بخشی از هزینه‌های تولید را خودم با

چهل‌ودو فیلم احتمالی جشنواره فجر ۴۲

شمارش معکوس برای شکار چیان سیم‌رغ

خواجeh‌پاشا در صد است با این فیلم، اتفاق‌های خوب سال گذشته را که با در آغوش درخت رقم زده بود را تکرار کند.

مجنون فیلمی با محوریت شهید زین‌الدین است که مهدی شاداحتمای آن را کارگردانی کرده است و اکنون تقریباً آماده نمایش شده است.

اسفند به کارگردانی دانش اقباشاوی دیگر فیلم تولیدی اوج است که با محوریت شهید علی هاشمی، احتمالاً خود را به فجر خواهد رساند.

فیلم‌برداری قلب رقه ساخته خیرالله تقیانی‌پور چند روزی است که به پایان رسیده و با اتمام مراحل فنی، چهارمین نماینده اوج نیز در فجر امسال حضور خواهد داشت.

■ **سازمان سینمایی سوره:** سازمان سینمایی سوره که سال گذشته با دو فیلم عطرالود و در آغوش درخت در جشنواره فیلم فجر حضور داشت، امسال احتمالاً چند نماینده دارد: صبح اعدام، نقطه صفر زمین و آسمان غرب. صبح اعدام، جدیدترین ساخته پرهوز افخمی است که روایت‌گر بخش‌هایی از دقایق پایانی زندگی طیب حاج‌زایی و اسماعیل رضایی است که در پی قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ به اعدام محکوم شدند. فیلمی که مراحل فنی‌ی آن تقریباً به اتمام رسیده و فیلم آماده نمایش شده است.

نقطه صفر زمین، فیلم جدید امیرعباس ربیعی است که به روزهای ابتدایی زلزله بم می‌پردازد. فیلمی که به احتمال زیاد، در جشنواره فجر امسال رونمایی خواهد شد.

آسمان غرب هم‌اکنون در حال فیلم‌برداری است. محمد عسگری که در جشنواره چهل‌ویکم با اتاق گلی، حضور داشت برای فیلم بعدی خود، بخش‌هایی‌ از زندگی شهیدشیرودی را دستمایه قرار داده است.

رکوردداری کمدی‌ها در جشن ۴۲ سالگی سینما
جشنواره امسال، می‌تواند پذیرای چند کمدی خوب باشد؛ کمدی‌هایی که با توجه به سابقه کارگردان تهیه‌کننده، می‌توانند در جشنواره حضور داشته و تنوع تولیداتی آن را بالا ببرند.

پول و پارتی، جدیدترین ساخته سعید سهیلی است که این روزها مراحل فنی خود را پشت سر می‌گذارند و یکی از منتقاضیان حضور در جشنواره فجر امسال خواهد بود. صبحانه با زرافه، چند روزی است که به پایان رسیده و سروش صحت، سخت مشغول تدوین این فیلم است تا بتواند آن را احتمالاً به جشنواره فجر امسال برساند.

زود باش دیر میشه به تهیه‌کنندگی حبیب اسماعیلی و کارگردانی محمدحجت ذبیحودی، یک کمدی اجتماعی است که در صورت تولید، به جشنواره خواهد رسید.

محسن امیریوسفی هم احتمالاً با قیف در جشنواره فجر امسال حضور دارد. فیلمی که آماده نمایش است و اگر سازندگان، تصمیمی برای اکران فوری آن نداشته باشند، احتمالاً در جشنواره رونمایی خواهد شد. کوکتل مولوتف نیز نخستین فیلم کمدی حسین دوماری است که این روزها، آخرین مراحل فیلمبرداری را پشت

سر می‌گذارند و احتمال می‌رود نخستین رونمایی آن در جشنواره فجر باشد. به خاطر یک کیف دلار به کارگردانی حمید پهرامیان، ایمن روزها مراحل فنی خود را ادامه می‌دهد تا برای حضور در جشنواره چهل‌ودوم آماده شود.

مرد عینکی دیگر فیلم کمدی است که احتمالاً فرم حضور در جشنواره را پر می‌کند. فیلمی که تقریباً آماده نمایش است و باید دید آیا در جشنواره امسال حضور خواهد داشت یا خیر. مهدی نادری این روزها مشغول فیلمبرداری کمدی زودپز است که احتمالاً نخستین رونمایی از آن در جشنواره فجر امسال خواهد بود.

جدال نفس‌گیر کارگردانان ژانر اجتماعی در جشنواره ۴۲

اصغر نعیمی برای ششمین کار سینمایی خود، دو روز دیرتر را جلوی دوربین برد. فیلمی که این روزها، مراحل فنی خود را پشت سر می‌گذارند. خرچنگ به تهیه‌کنندگی سیداسیر جعفری و کارگردانی مصطفی شایسته، از دیگر آثار است که فیلمبرداری‌اش به پایان رسیده و در مراحل فنی به سر می‌برد و از احتمال بالایی برای رونمایی در جشنواره فجر امسال برخوردار است.

میرو به کارگردانی حسین ریگی در سیستان و بلوچستان جلوی دوربین رفته و به احتمال زیاد، خود را به جشنواره امسال خواهد رساند. قلپک را مصطفی شایسته تهیه و کارگردانی کرده است. فیلمی که آماده نمایش است و احتمالاً نخستین رونمایی از آن، در جشنواره امسال خواهد بود.

مهران مدیری هم امسال، درام اجتماعی ساعت ۶ صبح را جلوی دوربین برد. فیلمی که این روزها، آخرین مراحل فنی خود را سپری می‌کند و قطعاً به جشنواره خواهد رسید. رضا میرکریمی هم اگر کار فیلمبرداری رئیسهلی را آغاز کند، این فیلم اگر به جشنواره برسد، یکی از آثار مهم جشنواره چهل‌ودوم خواهد بود.

مهدی فخیم‌زاده ۵ سال پس از دوری از سینما، با نابردا در عرصه کارگردانی سینما بازمی‌گردد. فیلمی که باید منتظر بود تا دید آیا مراحل فنی، اجازه حضور در جشنواره را خواهد داد. حسین نمازی نیز درصدد است تا شه‌سوار را جلوی دوربین ببرد که اگر در این روند شتاب به خرج دهد، می‌توان به حضور این فیلم در جشنواره امسال امیدوار بود.

محمدرضا رحمانی نیز قرار است عروسی در برف را جلوی دوربین ببرد تا در صورت کلید خوردن زودهنگام، شاهد حضور این فیلم در جشنواره باشیم. محمد کارت نیز برای پروژه جدید خود، نفس‌خور را در دست تولید دارد که باید بینم آیا فیلم را به جشنواره امسال می‌رساند. ستاره سینما، دومین ساخته سینمایی عادل تبریزی است که احسان ظلی‌پور، تهیه‌کنندگی آن را بر عهده دارد و اگر کار فیلمبرداری، زود به اتمام برسد، می‌تواند به جشنواره برسد. مهدی جعفری نیز احتمالاً با مداربسته، یکی از حاضران در جشنواره فجر امسال خواهد بود. عزیز به کارگردانی مجید توکلی، آخرین مراحل فنی خود را پشت سر می‌گذارد تا به احتمال زیاد، نخستین رونمایی

وام بانکی و قرض تأمین کردم. طبق آمار تهیه‌کننده در مجموع رقم کلی تولید «آهو» حدود ۵ میلیارد تومان شده است.»

هوشنگ گل‌مکانی با این که راه‌حل برون‌رفت از مشکلات سینمای ایران را بسیار پیچیده می‌داند اظهار داشت: «راه‌حل مشکلات سینمای ایران و تغییر ذائقه مردم از سینمای کمدی عامه‌پسند به سمت سینمای اجتماعی، بسیار پیچیده است. حل این مشکل به اوضاع عمومی کشور بستگی دارد. وضعیتی که الان در آن هستیم، و ذائقه سینمایی مردم بخشی از آن است، حاصل چهل‌پنجاه سال عمر ماست و اگر خیلی خوشبین باشیم و اوضاع به سمتی برود که قرار باشد بهبود پیدا کند حداقل ده سال طول می‌کشد. پیش‌بینی من برای بهبود اوضاع سینمای ما به عمر یک نسل است. راه کلی یا به عبارت دیگر راه نجات ما از این اوضاع این است که زندگی ما «طبیعی» بشود. جمله‌ای که می‌توان به‌اندازه یک کتاب درباره آن توضیح داد.»

منتقد باسابقه سینمای کشور درباره تعداد سانس‌های اختصاصی داده شده به فیلم آهو، گفت: «کران فیلم و تعداد سانس‌ها و سالن‌ها درنهایت، طبق توافق شرکت پخش‌کننده با صاحبان سینماها بر اساس فروش فیلم‌هاست و پس از ارزیابی تماشاگران در هفته اول، تعداد سانس‌ها و سینماها کم یا زیاد می‌شود. در حال حاضر سانس‌ها و سینماهایی که برای اکران آهو در نظر گرفته شده، بسیار بیشتر از آن است که تصورش را می‌کردم. اینکه سانس‌ها و سینماها زیاد باشند ولی در نهایت سالن‌ها خالی باشد چه فایده‌ای دارد؟ و قطعاً واضح و طبیعی است که سانس‌های مناسب در اختیار فیلم‌هایی قرار می‌گیرد که مخاطب‌پسندتر هستند. مسأله کم‌بودن سانس‌های فیلم آهو طبیعی است. مشکل اصلی سیاست‌های کلی است که مجموعه سینمای ایران را به سمتی می‌برد که سینمای مستقل در انزوا قرار می‌گیرد و نوع خاصی از فیلم‌های بی‌ضرر ساخته می‌شود؛ به‌خصوص که در سال‌های اخیر این‌اول تشدید شده و عملاً سینمای مستقل رو به نابودی است.»

این منتقد با تجربه سینما درنهایت با مخاطب قرار دادن فیلمسازان جوان گفت: «به فیلمسازان جوانی که می‌خواهند فیلم اولشان را بسازند توصیه می‌کنم برای ساخت اولین فیلم عجله نکنند. تامل روی ساخت فیلم، باعث قوام پیدا کردن و محکم شدن ایده‌ها و ساختار فیلم می‌شود. قضایه فروش و اقتصاد فیلم بحث دیگری است. و توصیه اصلی‌ام این است: فیلمی بسازند که به آن اعتقاد دارند و شب‌ها راحت و آسوده سر به بالین بگذرانند و دچار عذاب وجدان نشوند!»

فرهنگ و هنر

نقد فیلم

«هتل» فیلمی با داستانی ساده که مخاطب را می‌خنداند

سینمای کمدی در حوزه فیلم سینمایی و سریال‌های تلویزیونی همیشه مورد توجه مردم قرار می‌گیرد و از زانرهای پرطرفدار و مورد پسند جامعه‌ما نیز به حساب می‌آید به طوری که همواره در پایان هر سال با نگاهی به پرفروش‌ترین فیلم‌های سینمایی و پرمخاطب‌ترین سریال‌ها قطعاً چند اثر کمدی در لیست به چشم می‌خورد. اینکه هنرمندان باید جامعه‌ای را که در آن زندگی می‌کنند بشناسند و بدانند که مردم برای ارتقای روحیه به چه چیزی نیاز دارند و چه خوراک فرهنگی می‌خواهند، اصل ثابت‌شده است اما اینکه چه‌کاری ساخته‌شود که باعث تنزل سلیقه آن‌ها هم نشود، مهم است.. در سینمای کمدی ایسن سال‌ها، روش خنداندن به قیمت از بین رفتن حدود اخلاقی و قیود شرعی امری بدیهی شنده در حالی که مردم در سالن سینما زمانی که شوخی‌های سالم و بامزه را می‌بینند بسیار بیشتر از زمانی که شاهد شوخی‌های اروتیک هستند، می‌خندند. در واقع یک فیلمساز مجرب می‌تواند با استفاده از ظرفیت های یک قصه خوب شوخی های سالمی را خلق و در عین حال به مخاطب توهین نکند.

در این سال‌ها کارگردانان بسیاری که سابقه ساخت آثار اجتماعی و جدی را در کارنامه خود داشتند به ساخت فیلم کمدی روی آورده‌اند.مسعود اطیابی در دهه اخیر پای ثابت همه فیلم‌های پرفروش سینمای کمدی ایران بوده است از «تگزاس» و «تگزاس ۲» بگیر تا «انفرادی»، «دینامیت» و «بخارست» و این آخری «هتل» که یکم‌های از اکران آن می‌گذرد. با مروری حسی گذرا بر این فیلم‌ها می‌توان دریافت که اطیابی رنگ خواب مخاطب را پیدا کرده است و در جدیدترین ساخته خود کوشیده تا یک کمدی سالم به مخاطب عرضه کند. یک کمدی سالم بدون از فرمول‌های کلیشه‌ای چون لودگی و بلاهت اغراق گونه کاراکترها و کل کل های بین شخصیت‌ها و تمسخر و توهین آنها به یکدیگر تا تقابل قشمر فقیر و غنی و تمسخر قشر مذهبی برای نشان دادن خنده بر لب مخاطب اما اطیابی در جدیدترین ساخته خود یعنی «هتل» به سراغ دو خانواده رفته است و دو مرد این خانواده‌ها را بعنوان شخصیت اصلی خود قرار داده است. فیلمساز رامین(پژمان جمشیدی) و مسعود(محسن کیایی) را مدام بین چند زن در تقابل قرار می‌دهد؛ مردانی که در موقعیت‌های مختلف که همگی بر پایه تصادف شکل گرفته‌اند مجبور می‌شوند برای حفظ زندگی زناشویی خود به کارهای مختلفی تن در داده و اینگونه مخاطب را بخندانند.

اطیابی که با فیلم‌هایش رکود فروش را جابه جا می‌کند، می‌گوید: «زمانی که مردم در سالن‌های سینما به صورت جمعی با هم می‌خندند و خانواده‌ها از کنار هم بودن لذت می‌برند، شک نکنید تاثیر آن در جامعه به چشم خواهد خورد. نمی‌توان از فروش خوب فیلم غافل بود چون باعث پویایی در بخش‌های مختلف سینما می‌شود اما بیشتر از آن خنده مردم در کنار هم مهم است. بی‌شک ایران الان بهترین تجهیزات سینمایی هستند و این زمانی اتفاق می‌افتد که چرخه اقتصادی سینما در حرکت باشد.»

«هتل» به مدد بازی تمکین و دوست داستنی پژمان جمشیدی با وجود چنین فیلم‌نامه‌ای در اجرا تبدیل به فیلمی شسته رفته می‌شود. در زمانه‌ای که فیلمسازان برای فروش بیشتر به ژانرهای جدید روی آورده‌اند تا ضمن استفاده از جذابیت‌های گردشگری از فرمول زنان بی حجاب نیز بهره ببرند، اطیابی داستان خود را به شهر زیبای کیش برده تا با تکیه بر یکی از شهرهای کشور خودمان جذابیت‌های بصری فیلم را افزایش دهد.

در خلاصه داستان «هتل» آمده است:«کسی که بهشت را اول می‌کند به جهنم می‌رود.» و سیر داستان هم دقیقاً همین مضمون را دنبال می‌نماید. از یکسو رامین در روز عروسی با همسر مورد علاقه‌اش به طوع بوم بدنبال همسر اولش رفته و در ادامه داستان زندگی جدید زناشویی اش را دستخوش چالش می‌کند و از سوی دیگر مسعود که هم همسری عاشق پیشه دارد و هم اوضاع مالی خوب، از زری هسوی و هوس بدنبال زنی دیگر می‌رود و خود را به دردسر می‌اندازد. این دو مرد پراستی خودشان را از بهشت به جهنم می‌برند و در پایان داستان نیز به سزای خیانت به عشق و اعتماد همسرانشان می‌رسند و مجبور می‌شوند با شرایطی سخت و آزادی محدود به زندگی ادامه دهند و اینگونه فیلمساز با زبانی طنز و اتفاقاتی که گرچه در ظاهر مخاطب به آن می‌خندد ولی در واقع حقیقتی تلخ است، می‌خواهد عاقبت دروغگویی و خیانت را به نمایش بگذارد.

در پایان باید گفت مسعود اطیابی پس از ساخت چندین کمدی موفق در جذب مخاطب با ساخت فیلم «هتل» نشان داد که هنوز هم می‌توان به دور از لودگی هایی که امروزه در برخی از فیلم‌های به اصطلاح طنز و کمدی رایج شده فیلم کمدی سالم ساخت و تماشاگر را با خود همراه و همدل کرد.

«هتل» فیلمی است که برخلاف برخی از فیلم‌های کمدی اکران شده طی ماه‌های اخیر شعور مخاطب را به سخره نمی‌گیرد و نمی‌خواهد به هر قیمتی، ولو با انجام حرکت زنده و پیش پافتاده مخاطب خود را به خنده دروغین وا دارد و مهمترین ویژگی «هتل» فضای خانوادگی آن است.